

หญ้าตีนกา

ชื่อสามัญไทย หญ้าตีนกา เยอคุม หญ้าปากคอก

ชื่อสามัญอังกฤษ Goosegrass, Wire grass

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eleusine indica* (L.) Gaertn.

วงศ์ Gramineae

ลักษณะสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

หญ้าตีนกาเป็นพืชล้มลุก และมีการแตกกอมาก ทรงพุ่มสูง 20-60 เซนติเมตร ลำต้นสีเขียวอ่อน อวบน้ำ ใบบนใบเดี่ยว แผ่นใบแคบเรียวยาวประมาณ 6-15 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ส่วนล่างของใบแผ่หุ้มลำต้นสีเขียวอ่อน ดอกเป็นดอกช่อ ก้านดอกสีเขียว ช่อดอกประกอบด้วยดอกย่อย 4-7 ดอก แต่ละดอกยาว 7-15 เซนติเมตร ลักษณะตรงหรือโค้งเล็กน้อย ดอกย่อยมีกลีบนอกคล้ายกลีบประดับ รูปไข่ ปลายกลีบแหลม ผลรูปไข่ค่อนข้างยาวสีน้ำตาลแดงถึงสีดำ

หญ้าตีนกาพบได้ทั่วไปตามสนามหญ้าริมถนนทางเดิน

ประโยชน์ทางยา

หญ้าตีนกาทั้งต้นใช้รักษาอาการปวดบวม บิด อาเจียน ฝี ถอนพิษบวม แก้อักเสบ แก้ไข้
ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

หญ้าตีนกาทั้งต้นพอประมาณต้มกินน้ำแก้ไข้ร้อน

หญ้าปากควาย

ชื่อสามัญไทย หญ้าปากควาย หญ้าปากกล้วย

ชื่อสามัญอังกฤษ Crowfootgrass, Beach wiregrass

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dactyloctenium aegyptium* (L.) Beauv

วงศ์ Gramineae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

หญ้าปากควายเป็นพืชล้มลุก ลำต้นเรียงตั้งตรง มีไหลแตกจากกอเพื่อเจริญเป็นต้นใหม่ ทรงพุ่มสูงประมาณ 20-50 เซนติเมตร ใบเป็นใบเดี่ยวออกจากต้นแบบสลับ แผ่นใบเรียวยาว ประมาณ 6-18 เซนติเมตร มีดอกย่อย 2-7 ช่อ ช่อดอกมีดอกย่อยจำนวนมาก มีสีเขียวปนน้ำตาล ผลรูปทรงกลม สีน้ำตาลภายในมีเมล็ดจำนวนมาก

หญ้าปากควายพบได้ทั่วไปตามริบกสวน ไร่นา พื้นที่เพาะปลูกและที่รกร้างว่างเปล่า ประโยชน์ทางยา

หญ้าปากควายทั้งต้นใช้ขับปัสสาวะ แก้อ่อนใน แก้อิษใช้ ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

หญ้าปากควายทั้งต้นพอประมาณต้มกินน้ำแก้ไข้ร้อน

คนที่สอทะเล

ชื่อสามัญไทย คนที่สอทะเล คนที่สอขาว ผีเสื้อน้อย ดินสอ สีสอ มุดเฟิง

ชื่อสามัญอังกฤษ Indian Privet Indian Wild Paper

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vitex trifolia* L. var. *simplicifolia* Cham.

วงศ์ Labiatae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

คนที่สอทะเล เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง ลำต้นลักษณะค่อนข้างกลม ผิวของลำต้นสีเทา และอาจมีลายสีเขียวแซมบ้าง ใบมีขนาดเล็กด้านหน้าใบสีเขียว ด้านท้องใบสีขาวนวล ดอกจะออกบริเวณปลายกิ่ง ดอกอ่อนลักษณะกลม เมื่อดอกบานกลีบดอกจะเป็นสีม่วงอ่อน ผลลักษณะกลม

คนที่สอทะเล พบได้ทั่วไปตามริมถนน โดยจะขึ้นได้ดีในที่ดินทรายชายฝั่งทะเล

ประโยชน์ทางยา

ดอกใช้ขับพยาธิ เปลือกใช้รักษาอาการคลื่นเหียน เมล็ดเป็นยาระงับปวด

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ทั้งต้นคนที่สอทะเล ต้มกินน้ำรักษาริดสีดวง

นมสวรรค์

ชื่อสามัญไทย นมสวรรค์ สาวสวรรค์ เข็มฉัตร เข็มขาด พวงพีเหลือง หัวลิง

ชื่อพื้นเมืองปัตตานี สร้อยทอง

ชื่อสามัญอังกฤษ Clerodendrum

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Clerodendrum paniculatum* L.

วงศ์ Labiatae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

นมสวรรค์เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง ทรงพุ่มสูง 2-3 เมตร ลำต้นลักษณะเป็นเหลี่ยม ใบเป็นใบเดี่ยวเป็นหยักโต ดอกเป็นดอกช่อ ออกปลายยอดมีลักษณะเป็นฉัตรดอกสีแดง ผลมีสีดำรูปทรงกลม

นมสวรรค์พบได้ทั่วไป ตามที่รกร้างว่างเปล่า ป่าละเมาะทั่วไป

ประโยชน์ทางยา

ใบแก้ลมในอก ฝีดาษ ดอกแก้แมลงสัตว์กัดต่อย รากใช้รักษาวัณโรค

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

นมสวรรค์ทั้งต้นต้มกินน้ำแก้ไข้

แมงลักคา

ชื่อสามัญไทย แมงลักคา แมงลักป่า กระเพราผิ

ชื่อพื้นเมืองปัตตานี แมงลักป่า

ชื่อสามัญอังกฤษ Wild spikenard

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hyptis suaveolens* (L.) Poit.

วงศ์ Labiatae

ลักษณะทางสัณฐานวิทยาและชีววิทยา

แมงลักคาเป็นพืชล้มลุกขนาดเล็ก ทรงพุ่มสูง 30 - 60 เซนติเมตร ลำต้นตั้งตรงและแตกกิ่งก้านสาขา
มาก ลำต้นและกิ่งมีขนขึ้นปกคลุม มีกลิ่นหอม ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่ ขอบใบหยักดอกเป็นดอกช่อออกตามซอกใบ
กลับเฉียงเรียวแหลมลักษณะคล้ายหนาม กลีบดอกสีม่วง ผลมีกลีบห่อหุ้มภายในมีเมล็ดสีดำน้ำตาลหรือสีดำแมงลัก
คาพบได้ทั่วไปตามที่รกร้าง พื้นที่ทำการเกษตรและริมถนน

ประโยชน์ทางยา

ใบ ใช้แก้หวัด ขับลม แก้อท้องร่วง เมล็ดใช้เป็นยาระบาย

ประโยชน์ในตำรับยาของหมอพื้นบ้าน

ทั้งต้นพอประมาณต้มกินน้ำ ใช้ขับลมในกระเพาะอาหาร